

Apă neagră...

(urmare din p. 22)

gândul la o altă copilă a istoriei, Ioana d'Arc, ce avea să îndârzească inimile soldaților francezi spre a obține victoria asupra trupelor engleze. O nouă ordine se înfățișa crăsănenilor, prin vocea *limpede* a unui copil având curajul să strige „Libertate”!

Ultimul capitol, „Execuția: 23 august '99”, încheie seria de evenimente ale unei geneze sociale, prin analogie cu geneza cosmică. Într-un mod cu totul inedit, autorul *dezleagă* metafora „apei negre”, fiecăreia dintre cele șapte zile ale facerii lumii corespunzându-i moartea unuia dintre personajele care s-au regăsit în poza de la începutul romanului: în Ziua a Șaptea, începe agonia lui Moise Ștefan (revoltatul), în Ziua a Șasea moare Pandrea Mihai (trădătorul), în Ziua a Cincea – Ilie Iulian (docilul), în Ziua a Patra – Băncilă Paul (puterea de a învinge orice obstacol), în Ziua a Treia – Crăciun Mituș (lupta pentru ideal), în Ziua a Doua – Toma Aurel (determinarea), Ziua Întâi fiind cea în care Moise Ștefan se stinge... „Părea că urmează o alta normală”.

Rubens

În legătură cu această din urmă moarte, titlul se dezgolește de sensul metaforic, „apa neagră” fiind glaucomul, boală de care va muri Moise Ștefan („unu’ la un milion”). Moartea se instaurează lent prin boală așa cum apa unui râu curge neîntrerupt: „Apoi, de peste tot se aude un gălgâit prelung și monotone, o curgere continuă, victorioasă, tânără, și curând nesfârșirea se acoperă de apă. La început învolburată, amestecată cu nisip și pământ, neagră, chiar neagră, pe urmă, progresiv, cu măsură, dar irevocabil, apa se curățește, se limpezește, devine albastră-strălucitoare, calmă, mlădioasă, feminină, sarea lumii”. Orbit de „apa neagră” a bolii, cea din urmă plagă, sufletul se curățește, atingând desăvârșirea primordială. În spatele celor șapte morți, stă chipul unei femei (soție sau amantă), aluzie la pierderea acestei desăvârșiri prin păcatul originar. *Ea – femeia, ea – apa neagră* plămădesc și curmă viața, vitalitatea, frumusețea...

În prezentarea de pe coperta a patra, Constantin Țoiu consideră că Nicolae Stan a creat „un Macondo românesc, mai puțin aleatoriu decât acela „magic” al lui Márquez și mai apropiat de sensul parabolic al unor *topoi* din cutare roman de Llosa”. Într-adevăr, romancierul a creat un univers al dezagregării treptate a unui regim, iar apa (element care la Márquez este în permanență prezent prin ploaie) devine simbolul curgerii istoriei. Nicolae Stan adaugă, însă, o nuanță autentică: „apă neagră”, oferind posibilitatea unor multiple interpretări, astfel încât aspecte veridice (pornind de la alegerea toposului până la amănunte din rapoarte sau studiul socio-antropologic) oglindesc o filosofie fină, ce se înscrie în același curs când domol, când spasmodic al scrierii.

Carte nouă

Costel Stancu – *Risipitorul de hârtie* (Editura Tim, 2015)

Costel Stancu este unul din poeții remarcabili ai Reșiței, oraș supranumit „Orașul poezilor”. El reușește să găsească simplitatea de totdeauna a textului liric, scriind mai totdeauna parabole și pilde, ca-n această *Inițiere*: „Vine o vreme/când/fiecare își încuie,/pe dinafară,/mormântul,/Înghite cheia/și pleacă/în prima lui călătorie/adevărată”. Relația poetului cu Dumnezeu este una empatică, dar și evocatoare a relației dintotdeauna dintre om și Divinitate, rescriind, de pildă, o parabolă a fiului risipitor care înțelege că trebuie să ispășească rătăcirea de tinerețe, precum în *Pedeapsa*: „Când ai plecat//ai stricat cuibul rândunicii,/ai strivit șarpele casei,/ai înțepenit roata fântânii,/ai atârnat pisica de clopot//de durere, mamei i s-a încurcat firul pe fus;/de supărare, tatălui i s-a descărcat/pușca înspre Dumnezeu.//Acum te întorci – altul? -//să construiești un cuib nou;/să alăptezi puilul de șarpe,/să dai cep fântânii/să pui clopoței pisicii//mama te iartă,/dar/ai să îmbătrânești curățând/pușca de vânătoare a tatălui”. Poetul e un resemnat, tratând moartea cu o liniște aș zice mioritică: „Nu mi-e teamă de moarte,/Cinez liniștit – a câta oară? -/în bătaia puștii,/cu ferestrele larg deschise.//Din când în când,/ridic paharul cu vin/în cinstea/nefericitului meu/lunetist.” Două teme obsedează pe poetul reșițean: moartea și poezia, poezia despre poezie, arta poetică. (DAD)

—> din convingere la comunism, cum se întreba și Alexandru George? Fără *realism socialist* ori *narodnicism* de trei parale, fără prejudecăți poporaniste ori sămănătorise post festum, însă cu o laudabilă simpatie față de popor, de istoria și realitățile lui adevărate, Alice Albrich-Mavrocordato aduce în prim-planul romanului său o lume rurală populată, cum e absolut natural, atât de masa de țărani, cât și de preoții, moașele comunale, morari, pețițoare, slugi, jandarmi, boieri sau mici meseriași, de la mic la mare, cu bune și rele. Spre deosebire de același Preda, în opera căruia micul nucleu familial țărănesc nu constituie decât un preferat obiect de bațjocură, pentru A.A.-M. aceste coagulate socio-morale, cu un viu instinct al simțului proprietății, constituie polii magnetici și motorul care antrenează în mod exemplar sensul și valoarea întregii existențe a comunității sătești. Frumusețea acestor aglomerări umane la sate, pe deplin libere și atât de deschise contrastează indiscutabil puternic cu lumea tiparului realist-socialist din opera lui Preda, Petru Dumitriu, V. Em. Galan sau chiar Mihail Sadoveanu cu al său *Mitrea Cocor* de poveste...

Sigur, recursul la binecunoscutul roman rural al lui Marin Preda, o carte cu pedigri critic impresionat, vizavi de o creație românească remarcabilă dedicată aeleiași lumi și aeleiași perioade istorice, dar care a rămas complet necunoscută mai bine de patru decenii câmpului literar românesc, poate părea la prima vedere un demers exagerat. Asta însă numai dacă excludem, urmând prejudecățile și canoanele literaturii realist-socialiste și comuniste, căreia încă îi mai suntem serios tributari, faptul că dincolo sau, cu unele accente, chiar în interiorul ei mai există și o altă lume rurală (cea adevărată), mult mai autentică și mai sănătoasă din punct de vedere uman, pe care comuniștii au exilat-o și s-au străduit prin toate mijloacele să o ascundă chiar și la nivelul eposului. Față de o asemenea nefastă politică de deturnare deliberată a adevărului, personal, nu găsesc nici un motiv în a mă reține să spun adevărul întreg, ori de câte ori se ivește prilejul. În orice caz, nu *Moromeții* (fie și vol. I) este creația cea mai izbutită a prozatorului teleormănean (ba chiar dimpotrivă!), ci cu totul conjunctural *Intrusul* (1968).

“O privire în fugă la literatura exilului ne convinge, scria în 1963 în *Revista Scriitorilor Români*, nr. 2, pp. 141-143, Mircea Popescu, “cel mai important cronicar literar al exilului” (apud Virgil Ierunca), *că adevărata prelungire a țării adevărate suntem noi; și nu din cauza unor merite particulare, ci numai întrucât am ales libertatea. Climatul culturii românești dintre cele două războaie mondiale, cu efervescența sa creatoare, cu varietatea tendințelor, stilurilor, tonalităților, cu disputa rodnică de idei și credințe, chiar dacă atunci, la vremea sa, contradictoriul și adversarii ne iritau, îl regăsim astăzi numai peste fruntariile țării. Literatura reperistă e, cum bine spunea Alexandru Busuioceanu, el însuși un exponent de frunte atât al culturii din țara de ieri, cât și al surghiunului de astăzi, doar un «imens cimitir»* Analizând și referindu-se în continuare doar la situația romanului, Mircea Popescu aprecia că “De la capitulare până astăzi (1963, n.n.) n-a apărut în România ocupată nici o singură operă în proză valabilă altfel

decât sub aspectul contingenței politice, a unui roman neconformist al lui George Călinescu (Bietul Ioanide, n.n.), imediat dispărut din librării. Mult laudatul «*Mitrea Cocor*» e un accident nefericit în cariera de romancier a răpostaului Sadoveanu. «Un om între oameni» putea fi scris, nu de Camil Petrescu, ci, de pildă, de Chivu Stoica. «Desculț»-ul lui Zaharia Stancu e sub orice nivel de mediocritate, iar «*Moromeții*» lui Marin Preda depășesc fără efort, și această limită a decenței. *Pricina – să ne înțelegem – nu e că Mihail Sadoveanu ori Camil Petrescu ori chiar fostul fascist fanatic Zaharia Stancu și-a pierdut, dintr-odată, talentul netăgăduit. Dictatura și sufocantul analfabetism cultural al lui Leonte Răutu (șeful secției de propagandă al P.C.R.,n.n), umbră și apendice târzielnic al rău pomenitului Jdanov, le-au tăiat aripile câte mai creșteau*. Numele și operele literare ale prozatorilor exilați (începând cu Constantin Virgil-Gheorghiu (*Les Sacrifices du Danube*), Theodor Cazaban (*Parages*), Constantin Amaru (*Le paresseux*), Mircea Eliade (*La forêt interdite*) și sfârșind, dacă vrem, cu Vintilă Horia (*Dieu est né en exil*) contrapuse de Mircea Popescu «imensului cimitir» literar din țară, de la acea vreme, sunt absolut zdrobitoare ca reputație artistică și valoare literară. Ele dovedesc, pentru a-l cita încă o dată pe Mircea Popescu, “că «angajamentul» în sine nu este neapărat un rău estetic; important, pentru reușita artistică, singura care contează – altfel se face gazetărie, publicistică, propagandă – e să crezi în ideile, idealul, mitul, realitatea (când e, s.n.), pentru care te bați și pe care, cu arma proprie a condeiului, o servești”. Dacă ilustrului italianist Mircea Popescu, inițiator deopotrivă al *Revistei Scriitorilor Români* și *Societății Academice Române* i-ar fi fost accesibil romanul *Die Steine Bleiben*, cu siguranță n-ar fi ezitat să-l integreze tabloului deosebit de încurajator al romanului românesc din exil, tablou considerat de altminteri de domnia sa incomplet și fără îndoială sumar.

Fără să fie neapărat o capodoperă, *Pietrele rămân* este mai înainte de orice un document de epocă scris cu reală plăcere și în deplin respect atât pentru adevărul istoric cât și pentru zecile și zecile de adevăruri mai mult sau mai puțin circumstanțiale ale individului libertar; ca operă de ficțiune, un artefact artistic amonios, construit, pe alocuri, cu migală de orfevră și un neasemuit dar de a împleti osmotic, povestirea, dialogul, descrierea și portretul sintetic cu o indicibilă poezie a naturii, cadru privilegiat de acompaniament al minunatei game de simțăminte și trăiri general umane, deloc străine frustei dintotdeauna lumii rurale. Prin exponentul ei reprezentativ (mult prea lovitul de soartă și hârșitul de boroghinele vieții Toader Pârvi), ca și prin titlu, ales deloc întâmplător, frumosul roman al scriitoarei austro-române se vrea și este un simbol al trăinicieii, continuității și dăinuirii unei străvechi activități umane și a iadului unui neam, în pofida tuturor potrivnicilor istoriei.

La final un cuvânt de laudă sponsorului ediției românești a romanului și inițiatorului merituos al traducerii, dr. H. Emil Hocevar din Viena, tatăl inginerului austriac, Georg Hocevar, stabilit în România, proprietar al unei firme austriace de materiale feroviare și vagoane în Țara Moților!

Demitizare și polemică în dimensiunea pathosului

Scrisul nu-i este indiferent scriitorului. El îl reinvestește cu funcția originară, aceea de a crea, de a construi o lume cu tot ceea ce înseamnă ea: oameni, cuvinte, gânduri.

Polemica biblică este axa care străbate proza lui Savian Mur, o polemică din care decurge un mod original de a demitiza, nu în sensul unei negări a credinței, ci în sensul aprofundării unei atitudini interrogative. Gestul său nu este un gest luciferic, al revoltei față de Dumnezeu, vizând răsturnarea lumii create de Acesta, ci gestul unui credincios atras de revelația adevărurilor esențiale. El își propune în noul roman cu nume simbolic, *Lut*, să rescrie scenariul biblic, *Geneza*, să recreeze personajele primordiale – Dumnezeu, Adam, Eva din perspectiva unui narator modern, adoptând tehnica realismului psihologic. Savian Mur reia, din punct de vedere epic, teme, motive, idei tratate anterior eseistic în *Statuile delirului*, liric în *Cu ochii sparți*, în *Dimineți înjunghiate*, unghiul de percepție și de receptare fiind același – *al unui marginal (Povestea unui marginal)*, acel unghi, prin care se delimitează de opinii comune, depărtându-se de centru, de tendința de a accepta și de a se supune, de a îmbrățișa idei admise ca fiind corecte într-un anume context al puterii.

Conceput ca un lung, febril monolog, romanul *Lut* al lui Savian Mur vorbește despre teme tulburătoare, teme care privesc condiția umană însăși în diacronia și în sincronia ei: geneză, creație, relația dintre Dumnezeu și lume, dintre Dumnezeu și om, condiția omului înainte și după păcatul originar, relația dintre timpul profan și timpul biblic, sacru. Perspectiva pare unică: un Logos al Creatorului, conștientizând ratarea creației, urmat de încercarea de a corecta neajunsurile.

Lumea este strămbă pentru că a fost croită așa, pare să fie ideea acestui narator dramatizat. În *Tablouri biblice*, Tudor Arghezi lansa, de asemenea, sugestia *plictiselii* divine, a singurătății, dar o trata ludic lăsând să cadă în lume ideea potrivit căreia Dumnezeu a făcut lumea, din joacă, asemenea unui părinte care face jucării pentru copiii săi. Ludicul este

convertit în patetic la Savian Mur care-și asumă ipostaza unui revoltat împotriva impasibilității divine, a modului precar în care a făcut lumea.

După ce a creat Edenul, Dumnezeu l-a așezat pe om, „echivalentul unui animal de casă”, preconizat ca un „animal total inofensiv” cu o unică utilitate: „să întregască decorul”... Chiar substanța efemeră din care l-a făcut, *lutul*, vorbește despre precaritate și egolarie – „...din acel lut în care Dumnezeu să-și contemple propriul contur, atunci când se plictisea...”

Dubla perspectivă narativă îl fixează pe narator *in illo tempore*, timpul biblic al originilor și într-un prezent continuu etern, ca povestitor și comentator dramatizat, dezinhibat. Autoritatea divină nu-l intimidează: creatura se răzvrătește și denunță impasibilitatea, plictisul divin. Mitul lui Pygmalion este întors, Galatea nu se mai lasă iubită, adorată, își cere dreptul la independență și libertate, își cere propria viață. Creația este imperfectă, în raport cu Creatorul: „Ce să fie cu *animalul* de lângă Mine, în care am dorit să-mi odihnesc privirea, ceva nu-i prieste, îl sâcăie! Să-i mai dăm ceva, să-l mai înveselim? Mi-am dorit un om bun, delicat, un *omuleț*, să nu-mi iasă din cuvânt, dar, mai ales, *lipsit de inițiativă*”...(s.a.) Există o voluptate naratorială în această revoltă față de Dumnezeu, revoltă din care transpar pozițiile epocii contemporane care corespund, în accepția lui Mircea Eliade, cu afirmarea *teologiei morții lui Dumnezeu*. Registrul stilistic ales – popular, argotic, întreține atmosfera demitizantă.

Încălcarea poruncii divine este reinterpretată în această viziune desacralizantă. În *Les trois Graces*, Mircea Eliade o interpretează ca pierdere a șansei la viața veșnică, păstrând atitudinea omului sacru care denunță profanul. Pentru Savian Mur, încălcarea interdicției echivalează cu revelația

propriului eu, a propriei ființe: cunoaștere prin autocunoaștere: „Erau cu adevărat oameni! Își dădeau seama perfect. Înțelegeau cu ușurință”. Este victoria iluzorie a omului asupra lui Dumnezeu... Acum începe creatura să vadă imperfecțiunile creației, răul din lume care face ca cel mare și puternic să-l mănânce/supună pe cel mic și slab. Își descoperă condiția și o asumă: „Bine e să știi ce e cu tine, pe lume, să înțelegi, să judeci (s.a.)”. Prin destinul său, omul completează creația lui Dumnezeu, desăvârșind aspirația spre armonie. Dar Dumnezeu își părăsește creația, părăsind, plictisit și obosit, lumea. Absența atrage după sine imperfecțiunile, dizarmoniile, violența, cruzimea... Omul trebuie să redescopere în ADN-ul originar *mila* pentru a reveni la prototip, la visul dumnezeiesc al perfecțiunii umane.

Discurs polemic, parabolă, satiră la adresa umanității îndepărtate de scopul ei inițial, originar, lamento pe muntele insensibilității, *Lut* de Savian Mur aduce în prim-plan, mai mult decât celelalte scrieri, o filosofie de viață clădită pe valori uitate: cumpătare, milă, respect pentru celelalte specii, respect pentru creație în totalitatea ei. Stilul epic are în el febrilitatea discursului al cărui scop este crearea de convingeri, influențând cititorul la nivelul modului de a gândi, de a se raporta la marile probleme existențiale. Scrisul nu-i este indiferent scriitorului. El îl reinvestește cu funcția originară, aceea de a crea, de a construi o lume cu tot ceea ce înseamnă ea: oameni, cuvinte, gânduri. Logosul trece înaintea acțiunii, din revelațiile lui desprinzându-se rostul. Iar rostul omului este de a construi în Bine, Frumos și Adevăr, crede și afirmă Savian Mur. Doar așa *lutul* se reinvestește, demonstrându-și latențele, revelându-și sacralitatea.

* Savian Mur, *Lut*, Editura Bibliotheca, Târgoviște, 2016.

Metaforele universului închis: cușca elastică

Romanul lui Ioan Vișan, *Cușca elastică* este conceput pe simbolismul limitelor, fapt ce implică alianța unor probleme existențiale – libertate, iubire, comunicare, locul omului în lume. Plasându-și acțiunea în orașul „T” (Târgoviște, se poate decoda după unele sugestii istorice și culturale), cu câțiva ani înainte de evenimentele din 1989, prozatorul pune în metafora epică din titlu realitatea social-politică antedecembristă, dând o posibilă echivalență universului concentraționar. Se creează ideea unei libertăți aparente, realitatea comunistă fiind o închisoare camuflată, o *cușcă elastică*. În interiorul ei, spațiile - urbanul și ruralul, au gradul lor de libertate mimată, fapt semnificativ ce se relevă în povestea celor doi tineri Alexandru Dorian și Adriana, tineri medici repartizați la Pădurea.

Nararea poveștii, din perspectivă subiectivă, este egal împărțită între *Eu* (Adriana) și *El* (Alexandru Dorian), pentru ca luminile să clarifice întâmplările din ambele puncte de vedere. Rămân, totuși, suficiente puncte tainice, personajele lăsându-se învăluite de indicibilul unor fapte abia sugerate.

Romanul realizează o țesătură subtilă de text și subtext, creând atmosfera unui timp copleșitor în care lipsește speranța, împiedicând comunicarea și, prin urmare, iubirea. Fiecare resimte limitările libertății, o libertate concretă, personală care implică împlinirea sau neîmplinirea. Trăind în condiții de captivitate, „un fel de izolare liber consimțită”, personajul își asumă *renunțarea voită la libertatea de mișcare*, asumându-și „libertatea cuștii”. El, naratorul, face astfel de

precizări în legătură cu simbolismul cuștii: „De data asta, iată-mă în cușca cercetătoare. Asta ar fi și o nouă perspectivă din care aș putea privi lumea. Cât să poți vedea dintr-o cușcă?...Și aici am de parcurs slalomuri printre curse... Am însă o șansă: o pot vedea zilnic pe femeia pentru care am renunțat la libertățile mele de tot felul, ca să gust din beția așteptării, a neliniștii, a întâmplărilor imprevizibile”.

Singura ieșire din acest univers închis ar fi iubirea prin care omul poate experimenta extazul iluzoriu al libertății absolute. Dar în aceste condiții, iubirea cade sub limitările impuse de mediu ca și de cele ale eului. Comunicarea este dificilă, de unde și întrebările dureroase: „...De ce am ales-o, de ce mi-am legat existența tocmai de această femeie inexplicabilă?”

Stilul febricitant, detaliat în analize minuțioase ale obiectelor, dar, mai ales, ale trăirilor, ale profunzimilor sufletești duse în dantelării frastice ale infinitezimalului, este al unui hiperlucid ale cărui idei asupra relațiilor controlabile privind schimburile energetice dintre nervi, glande și psihic încep să-i influențeze comportamentul și gândirea. El este un Emil Codrescu atent, deopotrivă, la enigmele sufletului feminin, dar și la „jungla lăuntrică”: „Alergi nestingherit prin jungla lăuntrică, îți survolezi atent câmpul conștiinței și celelalte câmpuri, și dai peste drumul secret, pe care aluneci în trecut până te izbești de tășul amintirilor încremenite acolo...”, asemănările cu romanul lui G. Ibrăileanu constând în plăcerea exacerbată a analizei și autoanalizei.

Detaliile cadrului exterior, doar sugerate, fac din Alexandru Dorian un inadapdat, un *disident*. Martor și participant la evenimentele din 1989, apoi la mineriadele din iunie 1990, el evoluează spre statutul de victimă, obligat la alienare socială, ultimul lui popas fiind într-un spital. Revenirea în real nu mai este posibilă. Evadarea (misterioasă - într-un alt spațiu, în moarte?) este o sugestie posibilă a unei soluții existențiale: „În final găseșc ideea, îmi asigur clandestinitatea drumului fără ea, mă strezor hotește din casa care mi se pare un deșert și plec spre Pădurea – locul tuturor începuturilor, al tuturor sfârșiturilor. Aveam o neînțeleasă poftă să înot în apa lacului care hrănise cu atâta lumină viața mea de acolo...și... Asta a fost...”. De aceea, încheierea este a *Ei*, printr-o revenire simbolică și simetrică tot la Pădurea, labirintul în care au intrat, în care s-au rătăcit, în care s-au întâlnit și au ratat iubirea, așadar, transcenderea.

Finalul ambiguu, întretinând straniețatea și misterul („Simt cum, de undeva, din spate, un chip ușor difuz mă privește. Mă opresc. Inima mi se face melc. Mă întorc bruscă. Nimic. Doar o stâncă ieșită din iarbă, pe panta digului, aplecată spre apă, se zbate din când în când între valuri. Pe ea scrie un nume. Mi-e frică să-l citesc...”) deschide romanul spre alte interpretări. Un final deschis în care epicul și liricul se completează într-o poezie dureroasă și tristă despre iubire, damnare, eșec și speranță.

* Ioan Vișan, *Cușca elastică*, ediția a II-a revăzută, Editura Junimea, Iași, 2008.

Istoricul și etnologul ION NANIA

Piteștiul a pierdut un mare cărturar. Este vorba de profesorul Ion Nania (1934-2009), veșnicul suplinitor la școli din județ. Zeci de ani a slujit învățământul argeșean, fără a avea drept la o catedră în Pitești, deși locuia în oraș.

Era un om incomod și pentru că spunea cu glas tare ceea ce gândea și deranja. Era „rău de gură” și nu admitea compromisul. A avut mult de suferit, fiind permanent supravegheat și hăituit de securitate. Se considera, însă, „un om fericit, biruitor prin viață, care a trăit în trei lumi total diferite, contradictorii, care s-au înlocuit, ireversibil, una cu alta”.

S-a născut în comuna Leșile-Mozacu, județul Argeș, într-o casă de țărani, „în mijlocul câmpului, cam la un kilometru de inima satului, înzestrat de Dumnezeu cu minte bogată, dăruit cu carul, și cu o tărie fizică de cremene, s-o lovești cu amnarul”.

Când era mic, mama îl lua în copaie și-l așeza sub căruță, la umbră, și-l lăsa în paza lui Grozea, - un dulău credincios. Tatăl lucra case și altele, la boierul Șerban Iordache, iar seara citea câte o poveste sau un ziar date de boier sau de preot. Așa a învățat să citească.

O întâmplare petrecută pe când avea șapte ani i-a marcat existența și l-a determinat să se hotărască, „de a cunoaște izvodirea din începuturi a vânătorii și a tuturor sălbăticiunilor vâdate de om” (**Legende și tradiții**, p.10).

Copil fiind, l-a cunoscut pe Vladimir Streinu, care încă se numea Nicolae Iordache și era fiul boierului Șerban Iordache din Teiu. Acest boier a lăsat o puternică amintire în partea locului. El a insistat ca Șerban Nania să-și dea băiatul la școală, cu promisiunea că-l va ajuta. Dar boierul Șerban Iordache a fost arestat de comuniști (avea 85 de ani) și în drum spre Pitești a fost bătut cu sălbăcie și i s-au scos dinții de aur. Peste puțin timp a și murit, fiindu-i trimis acasă trupul în sicriu sigilat.

Ion Nania refuză să fie membru al Partidului Comunist. Spre a-și ajuta mama, a refuzat un post de profesor la Câmpulung în schimbul unei catedre la țară. Și „am rămas suplinitor toată viața... am rămas credincios boierilor mei, domnitorilor și regilor țării, respectând și dorința tatei de a nu mă da cu comuniștii” (*op. cit.*, p.14). Profesor fiind nu participa la echipele care îi „convingeau” pe țărani să se înscrie în gospodăriile agricole colective (CAP-uri), din care cauză a fost chemat la raionul de partid la Topoloveni, de unde a fost preluat de securitate și torturat.

„În ciuda greutăților, anchetelor și torturilor pentru «reeducare», am colindat țara pentru cunoașterea etnoculturii multimilenare, care era înlăturată cu brutalitate, pentru aflarea trecutului despre sălbăticiunile pământului românesc, dar mai ales pentru cunoașterea legendelor și amintirilor despre boierii Bălăceni” (*op. cit.*, p. 15). Obține câteva premii pentru culegeri de folclor în 1958 și 1959, dar încercarea de a publica la Editura Ion Creangă sau Editura Litera, volumul **Legende și mituri**, a eșuat. Cartea apare abia în anul 2007 la Editura Alean din Pitești, a Centrului Județean pentru Conservarea și Promovarea Culturii Tradiționale, cu titlul **Legende și tradiții**. Aici în textul intitulat *În loc de prefață* (pp. 7-19), autorul prezintă o seamă de informații autobiografice în care găsim și mărturisirea că, pentru a aduna „comori astăzi uitate de toți” și-a sacrificat „timpul, banii și viața de familie” (p.18). Volumul cuprinde **Legende și tradiții despre**

boierii Bălăceni, Tradiții și legende istorice și toponimice, Legende despre plante și Legende despre animale și se încheie cu un **Vocabular**.

Pe coperta a patra a cărții sunt scrise următoarele cuvinte, semnate de Ștefan Negrea: „Trebuie spus din capul locului că profesorul Ion Nania, arheolog, istoric, istoric al științei, etnolog și biolog în egală măsură, a realizat o monografie unică, scrisă într-o românească neaoșă – cea mai completă și mai documentată științific din câte mi-a fost dat să citesc. Din cartea acestui pasionat om de știință, de o erudiție enciclopedică, răzbate mândria de a fi «din Vlașca, din Mozăceni» - sat cu nume străvechi și frumos de origine geto-tracă”.

Altă carte publicată la aceeași editură, în 2009, este **Rusaliile, sărbătoare multimilenară în spațiul românesc**. Aceasta are un *Cuvânt înainte* semnat de Alexandru Mărchidan, noul director al Centrului. „Pentru că obiceiurile, credințele și ritualurile din cadrul acestei sărbători fie au fost interzise de reprezentanții regimului comunist, fie au fost interpretate eronat, autorul își propune să clarifice originea și semnificația lor, apelând la argumente

firesc, prin explicarea numelui localității. Spațiul nu ne îngăduie să prezentăm măcar sumarul cărții, dar amintim de **Marea răscoală din 1961** (pp. 600-613), **Viersul suferinței noastre – folclor anticomunist** (pp. 614-619), **Folclor** (pp. 620-717), **Eroii neamului** (pp. 731-747), **Toponimia comunei Mozăceni** (pp. 748-766), **Vocabular** (pp. 768-775).

În anul 1977, Ion Nania a publicat prima lui carte, **Istoria vânătorii în România (Din cele mai vechi timpuri până la instituirea legii de vânătoare – 1891)**, la Editura Ceres, 278 pagini, o monografie deosebit de valoroasă, unică în felul ei.

Dar cercetătorul a rezumat întreaga lucrare pe care a realizat-o într-un plan foarte larg, în patru volume, circa 4.000 pagini dactilografiate, cu titlul **Istoria vânatului nostru și a vânătorii din cele mai vechi timpuri până astăzi**. Lucrarea are o importanță excepțională pentru istoria și etnologia poporului român. Pentru a se înțelege mai bine conținutul acestei monumentale scrieri, prezentăm și subtitlul primului volum: **Mărturii arheologice, istorice, folclorice, mitologice, etnologice și toponomastice despre**

lingvistice, arheologice, istorice, corelându-le cu date oferite de folclor, toponomastică și biogeografie” (**Rusaliile**, p. 3).

Tot Alexandru Mărchidan ne informează că „Încă din primul an de predare la catedră (martie 1957) a luat parte la toate sesiunile științifice, iar pentru culegerile de folclor a obținut importante premii, fiind remarcat la nivel național. Studia cu pasiune istoria și etnocultura locală și folosea materialele la clasă.

Dacă la venirea în funcția de muzeograf la Muzeul din Pitești, în 1961, colecțiile instituției nu depășeau (după mărturiile sale), 250 de piese, în 1967 acestea numărau mii de piese”... (*op. cit.*, p. 4).

Ion Nania se ocupă de străvechi ritualuri, moștenite din lumea traco-getică, între care Rusaliile, rânduirea morților sau moșii.

Reținem din capitolul **Spălarea picioarelor**, o interpretare nouă și admisibilă a inscripției *Decebalus per Scorilo* care va fi fost o dedicație cu sensul *Decebal pentru Scorilo*: „așadar, este clar că inscripția *Decebalus per Scorilo* de pe vasul de la Sarmizegetusa este o dedicație: *Decebal pentru Scorilo*; vasul a fost pus ca ofrandă de Decebal pentru înaintașul său Scorilo, probabil cu apă, așa cum până acum poporul român pune vase cu apă, de Moși, pentru sufletele înaintașilor” (*op. cit.*, p. 27).

Puternic legat de lumea rurală și de satul natal, Ion Nania a pregătit și a publicat, în 2004, la Editura Paralela 45, monografia **Mozăceni – o veche așezare din fosta țară Vlașca**, 800 p., format academic. Este un model de scriere de acest fel, care începe,

mamiferele dispărute. Acest volum are următorul conținut: **În loc de prefață** (pp. 2-5), **Introducere** (pp. 6-13), **Leul** (pp. 14-96), **Bourul** (pp. 97-341), **Zimbrul** (pp. 342-417), **Plotunul** (pp. 418-457), **Capra roșie** (pp. 458-518), **Saigaua** (pp. 519-530), **Calul sălbatic** (pp. 531-671), **Colunul** (pp. 672-689), **Brebul** (pp. 690-739), **Șuica** (pp. 740-763), **Baibacul** (pp. 764-770), **Hârciogelul** (pp. 771-776), **Hilacul sau șacalul** (pp. 777-797), **Dihorul galben** (pp. 798-803), **Dihorul bălțat** (pp. 804-810), **Foca** (pp. 811-816). **Bibliografia** cuprinde paginile 817 – 858.

Volumul al doilea cuprinde **Mamifere pe cale de dispariție**. Al treilea volum și al patrulea au în atenție **mamifere care deocamdată încă nu sunt periclitate**.

Autorul înregistrează un număr important de cuvinte și sensuri necunoscute dicționarelor și lucrarea sa va deveni o sursă importantă de îmbogățire a **Dicționarului general al limbii române**.

Prin dispariția profesorului Ion Nania se pierde un mare învățat și un cercetător exemplar, dăruit cu trup și suflet cunoașterii istoriei naționale și culturii populare românești.

Cu câteva săptămâni înainte de decesul său, profesorul Ion Nania mi-a încredințat sumarul dezvoltat al lucrării **Istoria vânatului nostru și a vânătorii din cele mai vechi timpuri până astăzi**, iar după deces fiica sa a donat Bibliotecii Județene „Dinicu Golescu” Argeș întreaga lucrare. Publicarea acestei mari monografii ar face servicii imense culturii românești.

Puternic legat de lumea rurală și de satul natal, Ion Nania a pregătit și a publicat, în 2004, la Editura Paralela 45, monografia Mozăceni – o veche așezare din fosta țară Vlașca, 800 p., format academic. Este un model de scriere de acest fel, care începe, firesc, prin explicarea numelui localității.

Mariana Șenilă-Vasiliu

Radu Ionescu, așa cum a fost, așa cum l-am cunoscut

Abia apucasem să mă bucur de descoperirea în librăria Muzeului de Artă al României a celor două volume de critică de artă, „Pictori și sculptori români” și „Printre artiștii contemporani” ale lui Radu Ionescu, apărute în 2002 și 2003 la Editura Maiko, că a picat ca un satâr vestea morții sale. Știrea m-a răvășit, pentru că după 1970 între noi se închegase o trainică legătură. Îi acordam lui Radu Ionescu întreg respectul pentru vasta lui cultură, judecata și ținuta intelectuală, și toată afecțiunea pe care o presupune generosul sentiment de prietenie. Îl așteptam cu drag să treacă pe la noi atunci când avea timp, dar mai cu seamă de sărbători, de Crăciun, de Anul Nou sau de Paște, oricând era binevenit.

Legătura cu Radu s-a făcut printr-un prieten comun, medicul pediatru Roland Anceanu, bun cunosător, mare iubitor și colecționar de artă. Spirit dinamic, polivalent, repede săritor în sprijinirea artiștilor, acesta reușise într-un interval relativ scurt să urnească din inerția provincială târgul Piteștilor. A fost personalitatea care a ilustrat în cel mai înalt grad zicala conform căreia *omul sfîntește locul*. Întâilul său contact cu Radu Ionescu a avut loc într-o circumstanță neobișnuită. Prin anii 1960, pe vremea când aveau loc concursurile de cultură generală „Cine știe, câștigă”, Roland Anceanu s-a înscris și el la un concurs pe teme de artă, dar pe care l-a pierdut din cauza unei întrebări la care comisia de examinare dăduse un răspuns eronat. Medicul a făcut contestație și a cerut reexaminarea întrebării și răspunsului. S-a apelat atunci la autoritatea lui Radu Ionescu. El i-a dat câștig de cauză concurentului care răspunsese corect la pârlița de întrebare. Așa s-au împrietenit cei doi, iar legătura a durat trei decenii, până la dispariția, în 1994, a ilustrului medic.

În 1968, prin ordin guvernamental, după obținerea licenței în arte, am fost repartizată la Piatra Neamț, unde l-am cunoscut pe viitorul meu soț. Cum simțeam că-mi pierd mințile dacă

În răgazul de un an pe care l-i acordasem viitorului meu soț, acesta a încercat să mă convingă în fel și chip să rămân, pentru că, zicea el, Piteștiul e un oraș de viitor. Și tot în acel an a început lupta pentru înființarea unei filiale a Uniunii Artiștilor Plastici la Pitești. Era un deziderat legitim, dar perspectiva, fără sprijin consistent la conducerea UAP, nu era deloc promițătoare. Atunci a intervenit doctorul Roland/Puiu Anceanu, care i-a antrenat pe prietenii săi de suflet, Petru Comarnescu și Radu Ionescu (orientarea gay a celor doi n-avea nici o legătură cu sentimentul de prietenie față de medic, îi lega arta). Intervenția lui Roland Anceanu pe lângă Comarnescu și a lui Petru Comarnescu pe lângă ceilalți membri ai conducerii de atunci a UAP - Brăduț Covaliu, președinte, Ion Sălișteanu, vicepreședinte, Ovidiu Maitec, Patriciu Mateescu și însuși Comarnescu șefi de secții - a fost salutară. Și tot prin intervenția lui Roland Anceanu pe lângă Comarnescu a primit, nemeritat, Ion Gh. Vrăneanțu premiul criticii pe 1969. Spun nemeritat pentru că erau alții care l-ar fi meritat cu prisosință înaintea lui. Radu Ionescu, în afara intervenției personale pe lângă conducerea UAP, a sprijinit firava mișcare artistică locală prin vernisaje și cronici ale expozițiilor personale sau colective. Din păcate, la aniversarea Filialei UAP Pitești din 2004, celor trei cărora li se datora înființarea ei - Roland Anceanu, Petru Comarnescu și Radu Ionescu - nici măcar nu li s-a pomenit numele... În acele circumstanțe l-am cunoscut pe Radu Ionescu prin intermediul proaspătului prieten câștigat în Pitești, medicul Roland Anceanu. Lanțul prietenilor legat atunci a rezistat timpului până când, pe rând, au dispărut, mai întâi Puiu Anceanu, în 1994, și Radu Ionescu, în 2005.

Despărțirea lui Radu Ionescu de noi a avut loc cu vreo zece ani mai devreme. N-a fost o ruptură, ci o destrămare treptată. După 1989, an care a bulversat multe relații și prietenii, drumurile la Pitești și întâlnirile cu el s-au tot rarit. Prioritățile lui au fost altele, mai interesante decât ale noastre care rămăsesem încremeniți în statutul de provinciali, iar centrul său de interes se mutase cu totul în capitală, acolo unde se făceau și desfășeau toate, de la politică la viața cultural-artistică. Nu-i port pică, l-am înțeles și nu i-am reproșat niciodată nimic, doar că o dără de amărăciune mai stăruie încă în sufletul meu.

Radu Ionescu era o prezență fizică și intelectuală ieșită din comun și oriunde apărea atrăgea atenția. Era aristocrat până în vârful unghiilor, de la ținuta vestimentară la eleganța în comportament, de la deosebita educație, instruire intelectuală și artistică până la felul de a se exprima firesc, într-un limbaj neafectat, accesibil tuturor. Respecta și impunea respect. Ironia subțire era modul său de a pune lucrurile la punct. Atunci când se confrunța cu comportamentul mârălănesc-plebeu și lingușelile onora care încercau să-i capteze atenția și să-i intre în suflet cu orice preț, se baricada în politețea cea mai rigidă. Punea distanță de un par între el și aceia. Public, se impunea fără efort: nici aer de superioritate și nici limbaj prețios, doar cel mai normal fel de a fi.

Radu Ionescu nu era aristocrat doar prin educație și maniere, ci și prin naștere, neamul său trăgându-se dintr-un stră-stră-străbun boier din vremea lui Ștefan cel Mare, Plesnilă pe nume. Mai îndeaproape, tatăl său, microbiologul Constantin Ionescu-Mihăiești (1883-1962) era fiul unui mare moșier moldovean - numele nu-l cunosc - și al Aristiei, fiica pictorului Anton Chladek (rămasă văduvă, s-a recăsătorit cu omul politic Grigore Duca). Descendent de viță artistică, atât prin bunicul său, pictorul Chladek, cât și prin tatăl său, mare amator de artă, colecționar și bibliofil, era firesc să fi moștenit sensibilitatea și gustul acestora pentru artă. La modelarea sa trebuie să fi contribuit însuși mediul în care a crescut, printre prietenii tatălui său numărându-se Vasile Pârvan, viitorul academician și colecționar de artă George Oprescu, dr. I. Cantacuzino și istoricul francez de artă Henri Focillon, găzduit adesea, cu ocazia vizitelor în România, de către dr. Constantin Ionescu-Mihăiești. În chip de mulțumire, Focillon i-a

făcut cadou medicului manuscrisul volumului „Viața formelor” (Vie des formes). În ce-l privește pe Ion/Jean Cantacuzino, e de amintit barem faptul că, descoperind talentul nativ al laborantului său, Dumitru Ghiăț, l-a îndrumat să-și urmeze chemarea.

În ce-l privește pe George Oprescu, acesta n-a uitat niciodată că a reușit să-și urmeze studiile liceale sprijinit de familia lui Constantin Ionescu-Mihăiești. Atunci când Radu a avut probleme, pe care mă abțin să le comentez, academicianul l-a luat sub aripa lui protectoare angajându-l la Institutul de Istoria Artei, ca asistent și muzeograf al colecției G. Oprescu. Protecția lui G. Oprescu s-a extins și după moartea lui, Radu Ionescu rămânând custodele colecției formate de academician până în 1977 când, din ordin de sus, au fost desființate micile colecții particulare și absorbite în Muzeul Colecțiilor pe care, pe bună dreptate, Dan Hăulică îl numea „siloz”. Până la pensionare, Radu a lucrat la Biblioteca Academiei.

Pe mama lui Radu, deși a trăit până în preajma Revoluției, n-am cunoscut-o personal, dar am aflat destule de la el. Elena (în familie i se spunea Linica) născută Brenk a fost, dacă am reținut bine, prima femeie ginecolog din România. Surprinsă de declanșarea Primului Război Mondial în Franța, a muncit cot la cot cu medicii francezi la îngrijirea și tratarea răniților aduși de pe front. Pentru serviciile sale medicale excepționale din timpul războiului a fost decorată de guvernul francez cu Legiunea de onoare. La cei peste 90 de ani, câți îi avea, era o femeie cu mintea limpede, energică și plină de umor. În plină perioadă de înfometare științifică a anilor 1980, dimineața, pe când Radu Ionescu tocmai se pregătea să plece de acasă, mama lui l-a întrebat care anume era meniul la prânz. „Avem suflé de... și macaroane cu brânză”. Taman când să intre în litf, prin ușa întredeschisă a apartamentului, mama lui i-a replicat: „Asta-i menu Ceaușescu, mie mi-e foame și vreau să mănânc!” „Avea dreptate, mi-a spus Radu, sufléul era cu brânză și macaroanele tot cu brânză”...

Tatăl lui Radu, dacă am reținut corect, a murit la începutul anilor 1960, iar mama sa prin 1988 sau 1989. În 1990, conform dorinței mamei sale, care fusese incinerată, Radu a făcut un drum la Craiova unde a depus urna cu cenușa ei în mormântul tatălui său din cimitirul Sineasca. La scurt timp după aceea m-a vizitat la Pitești, aducându-mi un cadou mai puțin obișnuit: pălăria colonială din pai fin de orez pe care o purtasera pe rând C. Ionescu Mihăiești și soția sa, după decesul acestuia. Pălăria, masculină, fusese feminizată de mama lui cu o panglică lată de mătase de un albastru „obosit”, cum se exprimase Radu. Expresia asta mi-a rămas în minte, ea arăta în ce măsură criticul avea proprietatea cuvintelor: nu veche, nu uzată, nu decolorată, ci doar o culoare „obosită”. „M-am gândit că ești singura care poate purta așa ceva”, mi-a spus Radu. Tot așa spusese și soțul meu când mi-a făcut cadou prima pălărie. „Ai cap de pălărie, trebuie să porți așa ceva” și de atunci respectivul accesoriu vestimentar a devenit oarecum simbolul meu: fără pălărie, trec neobservată chiar de bunele mele cunoștințe, dar după pălărie, mă recunoaște toată lumea. Totdeauna îmi dorisem o pălărie colonială, așa încât cadoul lui Radu a picat cum nu se poate mai bine. „Coloniala”, centenară azi, m-a însoțit de atunci întotdeauna și pretutindeni în călătoriile mele: în Mexic și Peru, în țările europene, în Tunisia și țările Orientului Apropiat, ori pe unde m-au purtat pașii. Cu panglica ei de un albastru „obosit”, arsă de soare, a început treptat să se deformeze. Dă semne de „oboseală” și paiul, dar tot nu mă îndur să renunț la ea.

Cum poți cunoaște firea și caracterul cuiva? C Faptele și vorbele, mai ales concordanța dintre ele stau pe primul loc, însă există și alte semne care pot ajuta să descifrezi personalitatea cuiva: modul de a se stăpâni, punctualitatea cu care se ține de cuvânt, promptitudinea cu care răspunde la scrisori, dacă respectă protocolul sentimental într-o prietenie, cumpănirea la vorbă, gesturile și câte-câte altele. Dar cel mai bine îți vorbesc despre om interiorul în care trăiește și cărțile care-i alcătuiesc biblioteca, ele

Radu Ionescu era o prezență fizică și intelectuală ieșită din comun și oriunde apărea atrăgea atenția.

Radu Ionescu și Mariana Șenilă-Vasiliu, 25 martie 1984, Galeria Metopa Pitești. Vernisajul expoziției de pictură Mariana Șenilă-Vasiliu.

mai rămân acolo, el m-a convins să vin la Pitești unde preda un curs de zoologie la Institutul de Învățământ Superior. Primul contact cu târgul, cum îi spuneam eu orașelului de provincie de atunci, m-a îngrozit. Căzusem din lac în puț. Nici nu mai e de mirare reacția mea față de Piatra Neamț și Pitești, doar petrecusem 11 ani în Cluj, oraș mare, centru universitar, cu filarmonică unde veneau interpreți de marcă și unde dirijase Anatol Fistulari de la Covent Garden și operă unde cântau interpreți de talie internațională; cu teatrul pe a cărui scenă se jucase „Regele Lear” în interpretarea Royal Shakespeare Company, cu Paul Scofield în rolul principal; cu un bun muzeu de artă unde puteau fi admirați minunații Luchieni din colecția lui Virgil Cioflec, cu... La Pitești, nimic din toate astea, doar un teatru de valoare mediocră, trambulină pentru actorii care doreau să ajungă la vreunul din teatrele din capitală. Cât despre viața artistică plastică, ia, acolo, câțiva entuziaști pe care, cu excepția lui Ion Gh. Vrăneanțu, nu-i băga nimeni în seamă. Expozițiile, tare modeste, se țineau în holul Palatului Culturii, că de galerie de artă, nici pomeneală. Nici în rest lucrurile nu stăteau mai bine, așa că e de înțeles de ce nu visam decât să mă întorc la Cluj.

portret

îți dezvăluie bogăția intelectuală și spirituală a proprietarului, ori, din contră, sărăcia lui, rafinamentul sau gustul vulgar. Praful, șters cu înverșunare de gospodinele harnice, pentru o bibliotecă e precum patina argintului vechi, el nu se adună decât în rafturile prea încărcate de cărți.

Frunzărind prin caietele mele jurnal în căutarea unor date, am dat peste o descriere a apartamentului din strada Brezoianu nr. 10, unde locuia Radu Ionescu. Reproduc cele notate în data de 18 aprilie 1986: „După-amiază, cafea la Radu. Cultul gazdei, colecționar împătimit, a îngrămădit până la refuz puzderie de obiecte vechi. Pe pervazul ferestrei stau înșirate fel de fel de flacoane și sticlute cu forme și culori dintre cele mai neobișnuite. Lumina răzbătând prin grosimea cristallului pune în evidență tăietura desenului în masa vitroasă și-i scoate în evidență culoarea. Un flacon de cristal venețian pare negru, dar dintr-un anume unghi, când raza de lumină răzbate prin el, vezi adevărata lui culoare, un roșu închis și profund, ca sângele de taur. A te așeza pe vreun scaun, pe o canapea, pe ceva e o problemă: „Nu pe ăla că are piciorul rupt. Nu te lăsa cu cotul pe măsută că e stricată. Nu...” Erau piese de mobilier valoroase, dar care își așteptau restaurarea. Până la urmă, cu oarecare dificultate, găsești ceva pe care să stai și odată fixat locului dai ocol din ochi interiorului făcându-i inventarul. Toate obiectele sunt stil, sau mai corect spus un conglomerat de stiluri: fotografiile vechi de familie în prețioase rame de argint Secession sau Art Deco, un splendid covor karamani peste care se proiectează verzi, de culoarea intensă a malachitului, patru lumânări înfipte într-un sfeșnic de argint vechi. Găoacele violacee, țepoase, ale unor imense flori uscate de anghinare, aduse taman de la Timișoara în vederea aranjării acestui colț de cameră, stau și ele într-un minunat vas de argint. Pe o măsută orientală joasă, risipite, fel de fel de fleacuri scumpe, printre care și ultima achiziție: o trusă de broderie cu forfecuță și degetar din aur închisă într-o mică cutie de fildeș cu capac, purtând monograma regelui Carol I. Trusa a fost un cadou făcut de rege uneia dintre verișoarele sau rubedeniile feminine foarte apropiate familiei regale. Alături de trusă, un clește cu formă bizară. „Ghiciți ce e?”, ne întreabă Radu. Sucim pe față și pe dos obiectul cu aer de instrument de tortură combinat cu o rozetă în filigran. Toți trei, Puiu Anceanu, soțul meu și cu mine ridicăm neputincioși din umeri, bizara combinație ne-a pus în strașnică încurcătură. „Ei bine, se îndură gazda să ne scoată din *ambaras*, e un storcător de lămâie”. „Cât ai dat pe el?” „Patru sute”. „E din argint?” „Nu, e metal obișnuit, dar cucoana care mi l-a vândut n-a vrut să-l lase mai ieftin”. „Ce, ai mai văzut dumneata undeva așa ceva?”, m-a întrebat și trebuie să recunosc că nu. Dar ăsta, știți ce e?”, și ne întinde altă sculă-ciudățenie, cu mâner lung și capătul terminat în floare de metal în care stă înfipt un șurub. Pus pe limbă, mirosit, vorba lui Arghezi, tot nu pricepem rostul năzdrăvăniei. Ne scoate din ceață Radu: „E un instrument pentru apucat osul de la jigoul de berbec. Ca să nu pui mâna pe el când tai carnea.” Cu atâtea minunății tehnico-culinare adunate de Radu cred că nici nu mai apuci să înghiți ceva.

După prezentarea ultimelor achiziții, până Radu se duce să ne prepare cafeaua, dau ocol cu ochii restului camerei. Pe un birou vechi, un telefon negru din alea cu furcă, pe care le știu din copilărie. Peretele din dreptul biroului e tapetat cu tablouri de mână întâi: un Lucian Grigorescu, pentru care am o deosebită prețuire, un Pallady - excelent -, un Iser și altele pe care nu le mai enumăr. Printre ele, o achiziție mai nouă îmi atrage în mod deosebit atenția. E un tablou de Vasile Grigore. În câteva pete largi, de o surprinzătoare economie cromatică - alb, galben, negru și roșu -, a realizat o natură statică cu o singură cană uimitoare prin simplitate și expresivitate.

Pe o altă măsută de alături, de care n-ai, bineînțeles, voie să te rezemi, că se dărâmă, stă un șirag de mărgelile de jad, nefiresc de verzi, pure și transparente. A aparținut, probabil, mamei sale. Împrumutându-l cu o ocazie festivă unei cucoane, plină de bunăvoință, dar lipsită de gust, aceea a schimbat șnurul vechi - o fi uitat Radu să-i spună să nu tragă de el că se rupe -, cu niște lanțuri complicate și vulgare cârlige de cupru. De aici și aerul nefiresc, de sticlă, care m-a deranjat.

Cât despre bibliotecă, ce să spun, mi se scurgeau ochii citind titlurile și numele autorilor de pe cotoarele cărților. Numai volume unul și unul, mai cu seamă ediții vechi ale unor scrieri

care n-au mai fost reeditate după 1947. Printre ele, am descoperit și ghidul cimitirului Belu al arhitectului Grigore Ionescu, care m-ar fi interesat pentru că în el figurează și monumentele funerare care mi-au stârnit curiozitatea când am vizitat locul de „liniște și verdeață unde s-a stins toată durerea și întristarea” al bucureștenilor de altădată. N-am îndrăznit să cer să mi-l împrumute, poate cu altă ocazie.

Pe marginea rafturilor bibliotecii, obiecte prețioase din faianță, porțelan și fel de fel de lucrăsoare mărunte, toate cu forme delicate și frumoase prin decorație. Proptite de marginea de jos a bibliotecii, stau câteva tablouri care nu și-au găsit încă locul, printre care și un portret al lui Radu, pictat de Vladimir Zamfirescu. După îngrămădeala din apartament, mă tem că vor rămâne acolo mult și bine. Cum bine a zis nu mai știu cine, singur provizoriul e cel care durează.

Culoarul până la intrarea în bucătărie este ocupat și el până la refuz. O copie după un vitraliu de la Notre-Dame se află chiar la intrare. Fiecare colțșor și fiecare suprafață a fost speculată la sânge: ba un dulăpior care să mai adune din bric-av-bracul de lucruri domestice, ba vreo piesă decorativă, ba chiar și o natură statică de-a mea cu pere de la expoziția personală din 1981, pe care i-o făcusem cadou. Cu polița pe care se înșiră o armată de caserole și tingiri vechi din aramă, bucătăria, strălucind de curățenie și ordine, amintește de o bucătărie olandeză sau spaniolă, că tot s-au luat unii după alții. Din bucătărie, unde mă dusesem să iau cafelele - în cești de majolică, pe o tavă de argint - privind salonul din prag mi-am zis că pentru completarea atmosferei ar mai lipsi o berjeră și un șemineu în fața căruia, cufundat în lectură, stăpânul locului să se încălzească, că tot e frig ca naiba prin apartamente. Și un motan, de preferință alb, care să toarcă adormit pe genunchii lui”.

Radu Ionescu nu a fost doar critic de artă, **R**ci și un colecționar împătimit. Ochiul său avizat descoperea pe unde nici cu gândul nu găndeai obiecte de artă. Cu nas fin de copoi pornit la vânătoare, amușina orice lucru de valoare artistică sau documentară mai deosebită. Le denișa doar el știa cum. Metodele de a intra în posesia lor nu erau întotdeauna chiar cele mai ortodoxe, însă trebuie recunoscut și faptul că în felul acesta a salvat multe obiecte, picturi sau manuscrise care, altminteri, din cauza lipsei de educație a proprietarilor, s-ar fi pierdut. Avea răbdare în a le urmări până când un moment propice îl făcea să intre în stăpânirea lor. Nici măcar prietenii sau bunele sale cunoștințe nu făceau excepție de la metodă. Am înțeles asta în două ocazii. Când a aflat de moartea pictoriței Tatiana Samoilă Șeptilici m-a sunat să mă întrebe cine sunt moștenitorii ei, pentru că ar fi interesat să cumpere două scaune stil și un covor karamani pe care le văzuse în casa soților Samoilă. În același timp a regretat că nu a luat la timp un tablou pe care pictorița i-l oferise. Știa să profite și de degringolada financiară a cuiva, oferindu-se să-l ajute cu vânzarea unor lucruri de preț, așa cum s-a întâmplat cu bunul său prieten, medicul pediatru Roland Anceanu. Speriat că după pensionare nu va avea destui bani, acesta a început să vândă din tablourile și cărțile rare pe care le avea. Mai întâi a vândut volumul lui I. Pilat „Florica”, ediția princeps. Cartea a ajuns la biblioteca din conacul Brătienilor de la Ștefănești/Florica. Mai apoi i-a incredințat spre vânzare la licitație un album japonez vechi pictat de mână pe care-l admirasem cândva la el acasă. Ce s-a făcut cu albumul de pictură japoneză, nu mai știu, însă la Puiu Anceanu nu l-am mai văzut. Bolnav, depresiv și disperat, medicul a apelat pentru a treia oară la Radu Ionescu incredințându-i spre vânzare la casa de licitații „Alis”, unde acesta era ceea ce francezii numesc *commissaire-priseur*, un tablou semnat de Iser, cumpărat prin anii 1950 dintr-un talcioc pe o sumă derizorie, pe vremea când era student. Era tabloul cu care își începuse colecția de artă. Trecând o dată prin capitală, Radu m-a invitat să-l vizitez. Nu mică mi-a fost mirarea să văd tabloul „Plimbare la Șosea”, a lui Iser, acasă la el, rezemat de bibliotecă. Radu s-a uitat la mine, dar m-am prefăcut că n-am băgat de seamă și așezându-mă cu spatele la tablou pentru a nu crea un moment penibil, am început să discutăm cu totul altceva. Bag seamă, uitase că știam tabloul și omisese să-l întoarcă cu fața la perete. Cunoșteam prea bine pictura în cauză, doar aproape treizeci de ani, de câte ori fusesem invitată la Puiu, îl aveam în fața ochilor. Am

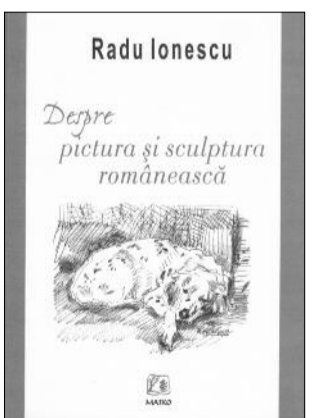
înțeles în acel moment și de ce Puiu Anceanu, care între timp decedase, ținea la Iserul său, dar și de ce Radu Ionescu și-l dorise: nu era un Iser de toate zilele, auster în compoziție și în culoare, prin caligrafierea formelor, făcea o strălucită excepție în pictura autorului odalisceilor. Altă dată, am văzut la Radu un autoportret al pictorului Aurel Băieșu, care figurase la licitație tot la „Alis”. „Nu s-a vândut, iar eu mi l-am dorit”, a ținut Radu să se disculpe. Nu spun că nu a achitat pentru respectivele lucrări, ci numai că a profitat pentru a și le însuși în loc să le ducă la casa de licitație unde ar fi primit un preț mult mai bun. Nu-i fac proces de intenție, se știe doar că împătimitii de artă nu pot rezista tentației și se comportă precum drogații. Eu, însă, n-aș fi putut proceda în acest mod. Când i-am povestit că primind de la o elevă drept mărtisor o monedă de aur de pe vremea lui Nero, cu Agripina pe revers, pe care am refuzat-o, explicându-i acesteia și care era valoarea numismatică a piesei, mi-a spus scurt ceva despre „prostii care nu se fac”. Bine că nu i-am mai spus nimic și despre cele două monede de aur de pe vremea lui Justian pe care mi le-a oferit cineva în schimbul intervenției pe lângă viitorul meu soț la examenele de admitere la facultate. „Te rog, numără scările până jos!” a fost singura mea reacție în fața onerosului târg ce mi s-a propus. Radu mi-ar fi spus, probabil, același lucru: „Astfel de prostii nu se fac”...

Dar patima de colecționar a lui Radu Ionescu avea și o altă fațetă, benefică. În toamna anului 1985, cu ocazia unui simpozion pe teme istorice care se ținea la Muzeul Golești, Radu a trecut pe la noi pe acasă. În timpul cinei, l-am întrebat care a fost subiectul comunicării lui. În locul unui răspuns scurt, mi-a povestit de-a fir a păr cele ce urmează. O doamnă de companie, care slujise cu credință neamurilor boierești moldovene ale lui Radu, angajată între timp la București, temându-se să nu-i fie furat singurul bun de preț pe care îl avea, o ediție „Don Quijote”, apărută în Franța în 1799, i-a incredințat-o lui Radu. Pe prima pagină, cartea era semnată Cazimir și nu se mai știe cum, restul scrisului fiind indescifrabil. În schimb, pe pagina a doua era semnată Alexandru Cuza. Semnătura era însoțită de niște sigle masonice și datată 1887. La început, Radu n-a dat nici o atenție semnăturii, crezând că ea aparținea domnitorului Alexandru Ioan Cuza. Realizând însă că în 1887 Cuza era mort deja de patruzece ani - decedase în 1873 -, a devenit atent la numele semnatarului. Și-a dat atunci seama că era vorba de unul din cei doi fii naturali pe care domnitorul i-a avut cu Maria Obrenovici, care se numea tot Alexandru. Căutându-l prin peisajul politic al vremii, a aflat un lucru important: că acest Alexandru și nu fostul domnitor, cum eronat se credea de unii istorici, fusese ales de țărani mehedinteni ca deputat în contumacie. Aflat la acea dată la Paris, Alexandru Cuza jr. le-a răspuns alegătorilor săi că nu poate primi onoarea ce i se face, invocând imposibilitatea morală creată prin prezența lui Carol I pe tronul României, pe care îl considera uzurpator. În schimb, a specificat el, va răspunde oricând chemării în cazul succesiunii la tron. Cum răspunsul fiului lui Cuza fusese trimis pe adresa Parlamentului, Kogălniceanu s-a văzut la rândul său dator cu un răspuns, insinuând că Alexandru Cuza ar fi fost doar un „pretendent” la tron. Lovit în punctul nevralgic, cu orgoliul celor 27 de ani, câți îi avea în acel moment, Alexandru Cuza jr. a replicat că el nu este „pretendent”, ci urmașul de drept la tronul României. Peste doi ani, moartea tânărului Alexandru Cuza a pus capăt acestei dispute dinastice. Osemintele sale odihnesc la Ruginoasa, alături de cele ale părintelui său, domnitorul Alexandru Ioan Cuza.

Nu l-am mai întrebat pe Radu dacă a restituit acel volum „Don Quijote” proprietarei lui sau se află în posesia sa, lucru nu mai avea nici o importanță. Ceea ce interesa era ancheta istorică declanșată pe baza acelei semnături de pe respectivul exemplar care l-a ajutat să restabilească niște fapte și adevăruri istorice. Încăput pe vreo altă mână, „Don Quijote” s-ar fi înfundat în uitare în rafturile vreunei biblioteci și cam atât. Chiar dacă deontologic și moral lucrurile n-au fost întotdeauna chiar cele mai corecte, în pasiunea lui de colecționar Radu Ionescu a știut în schimb să scoată obiectele din anonim, să le pună în evidență și să le restituie povestea. La el, cercetătorul îl dubla pe colecționar și multe s-ar fi pierdut de n-ar fi fost cultura sa vastă, instinctul și desăvârșita sa educație cultural-artistică.

(va urma)

Radu Ionescu nu a fost doar critic de artă, ci și un colecționar împătimit. Ochiul său avizat descoperea pe unde nici cu gândul nu găndeai obiecte de artă. Cu nas fin de copoi pornit la vânătoare, amușina orice lucru de valoare artistică sau documentară mai deosebită. Le denișa doar el știa cum.

portret

Știri de la Centrul Cultural Pitești

■ Primăria Municipiului Pitești, prin Centrul Cultural Pitești a organizat la Casa Cărții, ediția din luna martie a dezbaterii publice lunare, sub genericul „Conferințele Municipiului Pitești”. Invitat la manifestare a fost criticul, istoricul literar, prof.univ. dr. Vasile Spiridon, de la Facultatea de Litere din cadrul Universității Vasile Alecsandri din Bacău. În fața unui public format din elevi, cadre didactice de la Colegiul Național Zinca Golescu, istorici și pasionați de istorie, distinsul om de cultură a susținut prelegerea cu tema „Fenomenul Pitești”. Dezbateră despre suferințele îndurate de foști deținuți politic a aprins spiritele participanților la eveniment, care au lansat o serie de opinii cu privire la „Fenomenul Pitești”.

■ Centrul Cultural Pitești și Trupa de Teatru Robertto au organizat un spectacol muzical-literar, dedicat împlinirii a șapte ani de la înființarea Trupei de Teatru Robertto, inițiată și coordonată de artistul Robert Chelmuș. Evenimentul aniversar a fost susținut de copiii care urmează cursul de actorie desfășurat de inimosul Robert Chelmuș în cadrul instituției. Micii artiști și profesorul lor au primit mesaje de apreciere și încurajare de la istoricul Marius Chiva, redactor-șef al revistei-document Restituiri și referent la Centrul Cultural Pitești, profesoara - poetă Allora Albulescu, jurnalista Ioana Radu, muzeograful Cristina Boțoghină de la Muzeul Golești, Doina Panaete, fotoreporterul Alexandru Oprea, directorul executiv al Direcției Județene de Sport și Tineret Argeș Adrian Bughiu, precum și o diplomă de merit din partea Centrului Cultural Pitești.

■ Centrul Cultural Pitești a organizat ediția din luna aprilie a dezbaterii publice lunare, sub genericul Conferințele Municipiului Pitești, avându-l invitat pe scriitorul, jurnalistul, sociologul, fizicianul, scenaristul și cineastul Bogdan Ficeac, originar din Pitești. Distinsul om de cultură a susținut prelegerea cu tema „La început a fost cuvântul”, cucerind auditoriul cu viziunea sa despre comunicare, pe care o consideră esențială pentru evoluția speciei umane. „Comunicarea l-a creat pe om, așa spun religiile, marii filosofi ai lumii, chiar și tehnicile de manipulare, de spălare a creierului nu funcționează cu violență, ci prin variate forme de comunicare”, subliniază Bogdan Ficeac.

■ Noi demersuri pentru reîntregirea țării. La Palatul Parlamentului a avut loc duminică, 10 aprilie, Conferința Reprezentanților Comunităților Locale din România și Republica Moldova, eveniment organizat de Platforma Unionistă Acțiunea 2012. Manifestarea a cuprins discursuri ale unor personalități din Republica Moldova și din România, care pledează pentru unirea Basarabiei cu patria-mamă, precum și un atelier de lucru, la care au participat aleși locali din cele două țări-surori. În cadrul atelierului de lucru, reprezentanți ai autorităților județene și locale din Republica Moldova și România au stabilit colaborări și viitoare înfrățiri, în beneficiul respectivelor comunități. La eveniment a fost prezent și Primarul Municipiului Pitești, Tudor Pendiuc, apreciat de organizatori ca fiind un susținător activ al unirii Basarabiei cu România.

■ Centrul Cultural Pitești a organizat simpozionul cu tema „Războiul rece în aer: Moscova și Ankara”, din seria dezbaterilor publice lunare, sub genericul „Lumea Azi”. Evenimentul a reunit un public format din istorici, pasionați de istorie, elevi de la Școala Militară de Maiștri Militari și Subofițeri a Forțelor Terestre Basarab I. Redactorul-șef al Revistei Restituiri, istoricul Marius Chiva, col.(rtr.) ing. Teodor Ghițescu, mr. Cătălin Bunescu de la Școala Militară Basarab I, medicul poet Adrian Mitroi și col.(rtr) Ion Stan au exprimat opinii privind evoluțiile politice, economice și sociale de pe mapamond, care în viziunea lor au la bază conflictul dintre cele două sisteme – capitalist și socialist.

■ Centrul Cultural Pitești, prin Clubul de Istorie „Armand Călinescu” a organizat colocviul cu tema „O istorie culturală a iubirii”, în cadrul proiectului cultural-educativ, sub genericul „Istorie și istorii cu Marin Toma”. Dezbateră, susținută de istoricul Marin Toma, secretar de redacție al revistei-document Restituiri a reunit un public format din elevi, cadre didactice de la Liceul Tehnologic ASTRA și alți pasionați de istorie. Cu acest prilej, a fost luat în discuție conceptul de iubire, prin prisma scrierilor literare, artei, evoluției relațiilor de iubire în diverse etape ale istoriei și a tradițiilor populare. „Ura raportată la iubire apare în contextul unui orgoliu ridicat. Iubirea se manifestă în momentul în care orgoliul scade foarte mult, pentru că iubirea este prezentă atunci când este necondiționată. Cu alte cuvinte, să oferi ceea ce ai și să-ți aducă bucurie, fără să ai așteptări”, a conchis Marin Toma.

■ Ora Pământului a fost sărbătorită la Pitești, printr-o manifestare cultural-educativă, desfășurată în Piața Primăriei. Evenimentul a cuprins un spectacol muzical, susținut de Grupul Folk P620, din cadrul Centrului Cultural Pitești. Viceprimarul Municipiului Pitești, Laurențiu Zidaru a transmis un mesaj privind protecția mediului, în timp ce angajații ai Primăriei aprindeau lumânări, ca simbol al surselor alternative de energie. În prezența unui public iubitor de frumos, copii și tineri care fac parte din Grupul Folk P620, coordonat de cantautorul Tiberiu Hărăguș au interpretat preț de un ceas, melodii mai vechi și mai noi ale genului. În semn de respect pentru Planeta Alastră, luminile de la Primăria Municipiului Pitești au fost stinse în intervalul 20,30-21,30.

■ Centrul Cultural Pitești, prin Clubul de Istorie „Armand Călinescu” a organizat lansarea noului număr al Revistei-document Restituiri, publicație trimestrială a instituției. La evenimentul editorial au participat elevi, cadre didactice de la Colegiul Național Zinca Golescu, istorici și pasionați de istorie. Despre Revista Restituiri și articolele pe care le semnează în publicația respectivă, care se dorește un magazin istoric local, au vorbit redactorul-șef, istoricul Marius Chiva, profesorul Constantin Vărășcanu de la Colegiul Național I.C.Brătianu, judecătorul Marius Andreescu de la Curtea de Apel Pitești, scriitorul Nicolae Cosmescu, redactorul șef al Revistei Carpatica. Manifestarea, desfășurată luni, 21 martie, de Ziua Internațională a Poeziei, a mai cuprins un recital liric, susținut de profesorul poet Constantin Vărășcanu din propriile creații și de artistul plastic Constantin Samoilă, care a preferat să citească versuri din volumul medicului poet Constantin Teodor Craifaleanu.

■ Centrul Cultural Pitești a organizat o nouă întâlnire literară, sub genericul „Printre cărțile oamenilor de cultură argeșeni”, având-o invitată pe profesoara de limba și literatura română Tatiana Nica, de la Colegiul Economic Maria Teuleanu. La eveniment au participat elevi de la instituții de învățământ partenere, care preț de un ceas s-au delectat cu o oră de literatură altfel. Auditoriul a avut astfel prilejul de a o cunoaște pe distinsa profesoară Tatiana Nica și în ipostaza de scriitoare, care are o serie de materiale nepublicate, ce cuprind poezii de o rară sensibilitate și eseuri despre viață și lume.

■ Centrul Cultural Pitești, prin Clubul de Istorie Armand Călinescu, redacția revistei-document Restituiri și Facultatea de Drept și

Științe Administrative din cadrul Universității Pitești au organizat o triplă lansare de carte: *Principii și valori constituționale*, de lector univ. dr. Marius Andreescu, *Drept constituțional. Teorie generală. Instituția cetățeniei. Drepturi, libertăți și îndatoriri fundamentale*, de lector univ. dr. Andra Nicoleta Puran și lector univ. dr. Marius Andreescu, *Drept constituțional. Teoria generală a statului*, de lector univ. dr. Andra Nicoleta Puran și lector univ. dr. Marius Andreescu. Evenimentul editorial a reunit studenți la Drept, colegi de breaslă ai autorilor și pasionați în domeniu. Auditoriul a fost captivat de prelegerea susținută de lector. univ. dr.Marius Andreescu, judecător la Curtea de Apel Pitești, care a făcut o declarație remarcabilă: “Pentru mine nu există viitor, ci doar prezentul continuu”.

■ Ziua Unirii Basarabiei cu România a fost sărbătorită la Pitești printr-o suită de festivități, organizate de Primăria Municipiului Pitești, Consiliul Local, Centrul Cultural Pitești, Consiliul Județean Argeș și Fundația Culturală Doina și Ion Aldea Teodorovici. Manifestările au debutat la Primărie cu evocări sub genericul România Mare – Reînviață, susținute de istoricii Cornel Carp, Florin Șandru, Viorica Moisuc, interpreta de muzică ușoară Angela Similea, ambasadorul Republicii Moldova la București, viceprimarul Municipiului Pitești, Laurențiu Zidaru, profesorul Radu Ștefan Vergatti, profesorul Gheorghe Funar, scriitorul Gheorghe Rotaru, precum și lansări de carte ale invitaților. Evenimentul a continuat cu un Marș al Unirii, desfășurat pe traseul cuprins între Primărie și monumentele Doina și Ion Aldea Teodorovici și Grigore Vieru. Acolo au avut loc o slujbă de pomenire, depuneri de coroane, jerbe și flori și un program artistic, susținut de elevi ai Școlii Populare de Arte și Meserii din Pitești, Grupul Vocal Armonia din cadrul Centrului Cultural Pitești, artiștii Cristofor Teodorovici și Andrei Păunescu. Delegațiile participante la festivitățile dedicate Zilei Unirii Basarabiei cu România au fost invitate la o întâlnire cu primarul Municipiului Pitești, Tudor Pendiuc. Oaspeții au avut parte de o primire călduroasă la Centrul Cultural Pitești, acolo unde au discutat despre perspectivele reîntregirii țării și problemele românilor de peste Prut. Printre invitații edilului-șef s-au aflat îndrăgita interpretă Angela Similea, profesorul Gheorghe Funar, reprezentanți ai studenților din Basarabia.

■ Ziua Pământului Palestinian a fost sărbătorită la Palatul Național al Copiilor din București, printr-o festivitate, la care au participat și reprezentanți ai Centrului Cultural Pitești. Evenimentul a debutat cu alocuțiuni ale invitaților, printre care s-au aflat fostul președinte al României, Emil Constantinescu, reprezentanți ai ambasadelor țărilor arabe la București și ai Parlamentului israelian. În continuare a avut loc un program artistic, susținut de Ansamblul Folcloric Liviu Vasilică din Teleorman, elevul George Popescu din cadrul Centrului Cultural Pitești, artiști din Bucovina, ai comunității turco-tătare din România și palestinieni, care au cucerit auditoriul. Manifestarea a fost coordonată de ambasadorul Statului Palestina la București, Excelența Sa Fuad Kokaly și jurnalistul Ahmed Jaber, fondatorul Clubului Româno-Arab de Cultură și Presă.

■ Centrul Cultural Pitești și Uniunea Scriitorilor din România Filiala Pitești au demarat proiectul cultural, sub genericul „Poeți de azi și pentru totdeauna”. Coordonatorul proiectului, scriitorul Dumitru Augustin Doman, redactorul-șef al revistei Argeș i-a adus în fața auditoriului pe poetul Ion Mureșan din Cluj și pe Gavril Țărmure, manager la Centrul Județean pentru Cultură Bistrița-Năsăud. Cei doi invitați au vorbit despre activitatea desfășurată în domeniu și au dialogat cu unii colegi de breaslă, prezenți la eveniment. Publicul s-a delectat și cu o savuroasă lectură, susținută de poetul Ion Mureșan, din volumul său de versuri cu titlul „Cartea Alcool”.

CARMEN ELENA SALUB

Poveștile omului care se holba la capre...

(urmărire din p. 32)

d-na Paraschiva s-a așezat pe o bancă la umbră și a intrat în vorbă cu șoferul Victor de la second hand. I-am surprins când femeia voia să-i vândă dlui Victor o jumătate de litru de țuică de pere cu 8 lei. L-a îmbrățit zicându-i că dacă n-o cumpără măcar s-o guste. Omul era șofer și nu voia să riște. Atunci mi-a oferit-o mie. Am fost bucuros că am putut să-i fac doamnei Paraschiva ziua frumoasă. Directorul clubului putea să i-o fi făcut el dar eroina noastră nu l-a găsit la serviciu.

Aninoasa, între "second hand"-uri și steagurile mândre din grădinile de zarzavat

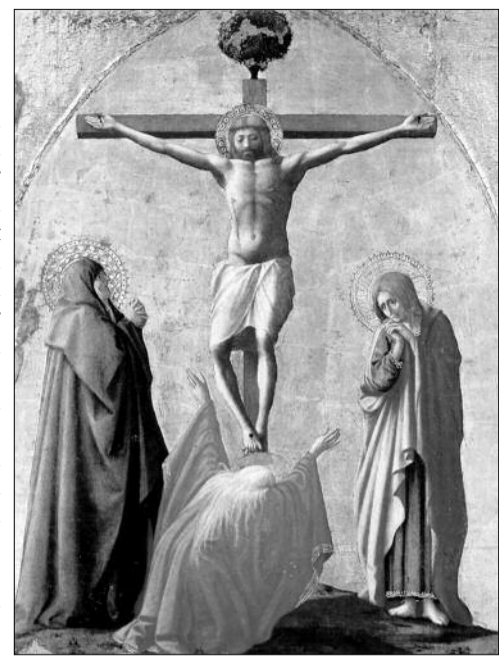
Aninoasa se află situată de-o parte și alta a străzii Libertății. Strada se confundă, în mare măsură, cu Drumul județean 666 B care a a fost reabilitat, recent, prin efortul conjugat al Consiliului Județean Hunedoara (care a participat cu 1.083.063 lei) și al Primăriei orașului Aninoasa (care a dat 3.124. 635, 98 lei). Evenimentul s-a petrecut și datorită faptului că noul președinte al CJH-ului este Adrian David, un fiu tânăr al orașului iar primarul Nicolae Dunca mai vrea încă un mandat în fruntea obștii. Orașul, asfaltat de la un capăt la altul, e un fel de rai al pensionarilor patrioți. Pe ce mă bazez? Nu pe faptul că și marele complex comercial de lângă fosta mină a devenit un (alt) depozit de haine second hand venite din Germania. Nici pe faptul că într-un spațiu meschin, la parterul fostului complex, acolo unde era, odinioară, o cofetărie, se află poșta și o inutilă cutie poștală ce scutesc oamenii de drumuri până la Vulcan sau Petroșani pentru a-și ridica pensiile sau scrisorile de la cei plecați. (Un sediu uriaș, ridicat de Romtelecom până la apariția

telefoanelor mobile, nu găzduiește oficiul ptt pe motiv că spațiul respectiv este de vânzare și se vrea liber de orice sarcini. Nimeni nu s-a înghesuit, până azi, să cumpere mastodontul.) Fericirea localnicilor vine de la niște mici alimentare și de la câteva bodegi scunde de tablă, vopsite patriotic în roș, galben, albastru. Ele oferă pensionarilor, rămași definitiv acasă, clipe tihnite, care în altă parte a lumii se numește "joie de vivre", bazate pe o bere ieftină și o cafea de la aparatul automat. Pe terenurile în pantă de lângă blocuri, oameni obișnuiți să-și caute norocul în străfundul pământului și-au amenajat, acum, mici grădini în care am văzut, pe lângă verdețurile de sezon și pomi ce-au dat în floare și câteva fragile obiecte perene. În multe din grădinile lor, mici cât o batistă bună de pus la rever, fâlfâie semeț tricolorul României. Au fost imagini surprinzătoare care mi-a rămas adânc întipărite pe retină. Din acest motiv, am ignorat chemările de sirenă (de la fiecare intrare în bloc) ale celor care îți ofereau un control ocular gratuit la Centrul Papi, între orele 10 și 15. Voiam ca imaginile tricolore să-mi rămână așa cum le-am zărit pe colinele aninosene. Omul (american) care se holba la capre zicea că "dacă n-ai capre, n-ai glorie". La Aninoasa e cu totul altfel. Dacă n-ai un steag tricolor în grădină, n-ai nici un pic de glorie...

E, Doamne, Guță ultima soluție?

Mina Aninoasa a scăpat ca prin minune de demolare și a fost conservată. Mina Dâlja nu a avut acest noroc. Fostul primar Ilie Botgros arăta, oricărui ziarist aflat în vizită de documentare, planurile unei mine-muzeu, aflată într-o veșnică așteptare a unor investitori sau măcar a unor fonduri europene. Situația aceasta incertă durează de câțiva ani

buni. Va fi așa până când, într-o bună zi, faimosul manelist Guță se va hotărî să cumpere toată mina și s-o facă cadou fraților săi. Apoi o va duce la fier vechi așa cum au dus și înaltul & falnicul semnal de intrare în oraș, aflat la Intersecția de la Iscroni, vândut de fostul primar cu promisiunea că va pune în loc un ceas ca ăla din Big Ben-ul englezesc sau, poate, ca cel din Turnul Spasski din Moscova. Totul va depinde de politica și conjunctura internațională a momentului. Suntem convinși că dacă ar fi solicitat talentatul domn Guță ar avea soluții de ieșire din impas pentru toată Aninoasa. A dovedit, cu prisosință, că poate. Poate orice. El este un fiu al locului care după ce a trăit, copil fiind, într-o sărăcie lucie, a făcut, după Revoluție, o avere considerabilă plus zece copii (cu mai multe femei) și a rămas, cu toate acestea, un becher convins. Omul a reușit, în calitatea lui neoficială de rege al manelelor, să ridice adevărate palate și a achiziționat, cu banii jos, o serie de imobile în centrul Petroșaniului. Povestea lui de mare succes reiese și din profesiunea sa de credință care-i rezumă viața: "De mic am fost norocos/ Și v-am fost șefu' la toți/ De mic am fost norocos/ Și v-am fost șefu' la toți/ Dintr-un milion fac patru/ Fiindcă unu' e băiatu'/ Și din patru io fac zece/ Și nimenea nu mă-ntrece/ Cine are noroc are/ Pune piatra și răsare/ Cine are noroc are..." Textul de mai sus e ușor inexact. Dl. Guță n-a fost norocos de mic. Dar, după Revoluție, Dumnezeu a lucrat în compensare. I-a dat cu vârf și îndesat...

Masaccio

Festivalul internațional de literatură "Tudor Arghezi"

EDIȚIA a XXXVI-a, 19 mai – 22 mai 2016

Organizatori: Consiliul Județean Gorj prin Centrul Județean pentru Conservarea și Promovarea Culturii Tradiționale Gorj, Institutul Cultural Român. Parteneri: U.S.R., Primăria Tg-Cărbunești, Biblioteca Jud. Gorj, Ans. Art. Doina Gorjului, Liga culturală Fiii Gorjului București, Teatrul Elvira Godeanu, Universitatea „C-tin Brâncuși” Tg-Jiu, alte instituții de cultură, ligi, fundații, societăți culturale, posturi de radio, cotidiene și edituri din Gorj.

SECȚIUNI ȘI PREMII

I. PREMIUL NAȚIONAL DE LITERATURĂ "TUDOR ARGHEZI" pentru Opera Omnia, atribuit pe criterii valorice unor scriitori români contemporani. Premiile, două, în sumă de 2000 lei, vor fi acordate de Uniunea Scriitorilor din România, iar Consiliul Local și Primăria Tg-Cărbunești va atribui laureatului titlul de CETĂȚEAN DE ONOARE al orașului.

II. Premiul TUDOR ARGHEZI, pentru Opera Omnia atribuit unor scriitori contemporani de prestigiu internațional. Premiile, două, în sumă de 2000 lei fiecare, vor fi acordate de Consiliul Județean Gorj prin CJCPCT Gorj și vor fi însoțite de titlul de "Cetățean de Onoare" al orașului Tg. Cărbunești.

III. PREMIUL PENTRU «OPERA PRIMA» (volum de debut în poezie), în valoare de 1000 lei, acordat de CJCPCT Gorj. În vederea atribuirii acestui premiu, se vor cere propuneri de nominalizare unor edituri de prestigiu cu preocupări constante în promovarea pe criterii valorice a volumelor de debut tipărite în perioada mai 2014 - mai 2015.

IV. SECȚIUNEA "CUVINTE POTRIVITE", pentru volum de poezie în manuscris, deschis autorilor români nedebutați, având vârsta maximă de 47 ani. Manuscrisele nu trebuie să depășească 100 pagini. Se atribuie un singur premiu, în valoare de 1000 lei, și este acordat de Centrul Județean pentru Conservarea și Promovarea Culturii Tradiționale Gorj.

V. SECȚIUNEA «BILETE DE PAPAGAL», pentru grupaj de poezie. La această secțiune pot participa poezii ce-și așteaptă consacrară, cu un grupaj de minim 10 (zece) poezii dactilografiate, într-un singur exemplar. Se acordă următoarele premii: Premiul I, în

valoare de 800 lei, acordat de Centrul Județean pentru Conservarea și Promovarea Culturii Tradiționale Gorj; Premiul II, în valoare de 700 lei, acordat de Biblioteca Județeană "Christian Tell"; Premiul III, în valoare de 600 lei, acordat de Centrul Cultural "Tudor Arghezi" Tg-Cărbunești. Mențiune (1) în valoare de 500 lei, acordată de Consiliul Județean Gorj prin CJCPCT Gorj. La această secțiune vor mai fi acordate mențiuni ale unor edituri, fundații, reviste literare, posturi de radio etc., invitate în festival. Pentru această secțiune juriul are dreptul de a redistribui premiile. Câștigătorii locului I de la ultimele trei ediții nu sunt acceptați în concurs.

VI. SECȚIUNEA DE ARGHEZOLOGIE, deschisă scriitorilor români pentru exegeze care au ca obiect de studiu viața și opera lui Tudor Arghezi (studii publicate sau în manuscris). Premiul în valoare de 1000 lei este acordat de CJCPCT Gorj.

VII. SECȚIUNEA DE PROMOVARE A OPEREI ARGHEZIENE ȘI A FESTIVALULUI, deschisă participanților din țară și de peste hotare, cu merite deosebite în creșterea vizibilității Festivalului, în promovarea, traducerea sau ilustrarea grafică a operei lui Tudor Arghezi, precum și în traducerea operei sau publicarea de exegeze despre viața și opera acestuia(monografii, studii, eseuri...).

Se atribuie șapte premii - în sumă de 1500 lei fiecare, șase acordate de CJCPCT Gorj și unul acordat de Primăria Tg. Cărbunești.

VIII. SECȚIUNEA PREMIUL OPERA OMNIA atribuit unui scriitor de origine gorjencească, în suma de 1000 lei, acordat de Liga Culturală "Fiii Gorjului" București.

ALTE PRECIZĂRI

În cadrul festivalului vor fi organizate lansări de carte, conferințe de presă, întâlniri cu cititorii și vizitarea muzeului "Tudor Arghezi", din orașul Tg-Cărbunești. La festivitatea de premiere, laureații vor primi, pe lângă premiile de mai sus, diplomele aferente și trofeul Festivalului. Lucrările - dactilografiate, într-un singur exemplar, pentru secțiunile de concurs, precum și volumele pentru Opera Prima, Cuvinte Potrivite, și cele de arghezologie se primesc până la data

de 16 mai a.c.(dată poșta), pe adresa: Centrul Județean pentru Conservarea și Promovarea Culturii Tradiționale Gorj, 210135 Târgu-Jiu, Calea Eroilor, nr. 15, județul Gorj, cod poștal: 210135, cu mențiunea "Pentru Festivalul «Tudor Arghezi»". La expediere se vor respecta obișnuitele cerințe: în plicul mare se introduce plicul mic cu motto, iar în interior se sigilează datele autorului, inclusiv un număr de telefon, la care poate fi contactat. Juriul își va desfășura lucrările pe două secțiuni: de preselecție, alcătuit din reprezentanții organizatorilor, își va începe lecturarea în 19 mai; național, care cuprinde și juriul de preselecție, va definitiva jurizarea în cursul zilei de 21 mai a.c., în așa fel încât să poată fi anunțați laureații în timp util, în vederea participării la festivitatea de premiere, ce se va desfășura la Târgu-Cărbunești, în 22 mai, începând cu ora 11.00. Juriul are latitudinea redistribuirii premiilor.

În condiții de sponsorizare sau a altor forme de susținere materială, juriul poate acorda și alte premii. Cheltuielile de cazare, masă și transport în interiorul județului pentru juriu și invitați vor fi suportate de CJCPCT Gorj, Biblioteca Județeană și Primăria Tg. Cărbunești cu mențiunea că pentru laureații concursului nu se asigură decontarea cheltuielilor de transport. Cheltuielile pentru cazarea invitaților din străinătate (București), precum și transportul pe teritoriul României vor fi suportate de CJCPCT Gorj. Laureaților din afara granițelor li se decontează și transportul de la intrarea pe teritoriul României.

Organizatorii își rezervă dreptul de a publica unele lucrări prezentate în concurs, fără să acorde drepturi de autor. Lucrările participante intră în arhiva Festivalului Informații suplimentare la telefon/fax: - 0253/213.710 și 0721.370057 (Centrul Jud. pentru Conservarea și Promovarea Culturii Tradiționale); Persoane de contact: director Ion Cepoi - (0721.370057); Viorel Garbaciuc - 0720149806, Dan Popescu - 0747921374 danadrianpopescu@gmail.com, e-mail: cultura@traditiigorj.ro, (Biblioteca Județeană "Christian Tell", director Olimpia Bratu - 0253/214904).

Nota redacției:
O revistă are, în mod logic, un program estetic propriu. În schimb tendința scriitorilor actuali – incitați de tehnica ultramodernă – este să trimită același text la cât mai multe publicații. Ceea ce nivelează peisajul revuistic până la omogenizarea totală. De aceea, îi anunțăm pe colaboratorii noștri că **Argeș nu publică decât texte originale, care nu au apărut inițial în volume, reviste etc., iar textele nu le primește decât în format electronic, cu diacritice.**

Număr ilustrat cu imagini ale Răstignirii din arta universală.

Revista **ARGES** poate fi procurată și prin comandă directă la sediu, cu plata ramburs, cheltuielile de expediție fiind suportate de către expeditor.
IMPORTANT! Vă puteți abona pentru anul 2016, costul abonamentului fiind de 42 lei/an. Plata se face prin mandat poștal pe numele CRISTINA LINTESCU, Centrul Cultural Pitești, Casa Cărții, Pitești, O.P. 1, cod 110013. Tel.: 0248/219976, 216348, fax: 210068.
e-mail: revista_arges@yahoo.com.
Revista de cultură **Argeș** poate fi procurată în București de la librăria Muzeului Literaturii Române.

ARGES

- Revistă lunară de cultură
- Apare sub egida Consiliului Local, a Primăriei Pitești și a Uniunii Scriitorilor din România
- Editată de Centrul Cultural Pitești
- Membră ARIEL

Senior editor:
CALINIC, Arhiepiscop al Argeșului și Muscelului
Redactor-șef: **DUMITRU AUGUSTIN DOMAN** (augustindoman@yahoo.com, http://www.blogdoman.blogspot.com)
Consilieri editoriali:
NICOLAE OPREA, MARIN IONIȚĂ
Secretar de redacție: **SIMONA FUSARU** (s_fusaru@yahoo.com, http://www.fusaru.blogspot.com).
Redactori: **MARIANA ȘENILĂ-VASILIU, MIRCEA BÂRSILĂ, AUREL SIBICEANU**

Redacția: Pitești, Casa Cărții, Centrul Cultural Pitești;
http: www.centrul-cultural-pitești.ro; **e-mail:** revista_arges@yahoo.com
tel.: 0248/216348, 219976
fax: 210068
ISSN: 1221-2350
Tiparul executat la SC Argeșul liber SA
ARG PRESS

Fiecare autor care semnează în revista **ARGES** răspunde moral și juridic de conținutul afirmațiilor sale. Textele și fotografiile aduse în redacție nu se înapoiază.

litere